

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Listopad 2017

číslo 11

Vesničanka

Nosí na zádech
dům, zahradu, pole,
krávy, prasata, telata, děti.

Její záda se diví,
že se nezlomí.
Její ruce se diví,
že neupadnou.
Ona se nediví.

Podpírá ji jako krvavá hůl
zemřelá dřina
její zemřelé matky.
Prabábu
bili bičem.

Ten bič
se nad ní třpytí v mracích
místo slunce.

Anna Swirszczynska

Úvodem

Před prezidentskými volbami prohlásila jedna řeholnice: „S Jeho Milostí se denně modlíme růženec a nověnu ke svatě Anežce, ta nedopustí, aby se prezidentem stal Zeman“. Teď jsme se modlili za volby do parlamentu ... Církev má učit lidi také přemýšlet.

„Mír nastane, až budou židovské ženy plakat nad tím, co potkalo německé a arabské ženy, až budou německé a arabské ženy plakat nad tím, co potkalo židovské ženy“, pravila jedna Židovka.

Ve školách se děti neucí dějiny 20. století. Rodiče jim mají doma vyprávět, aby děti pochopily příčiny neštěstí, které evropské národy potkalo. Jsme pamětníky a máme k tomu už dobrou literaturu (nejen Jiřího Padevěta). S ostatními předměty dětem také pomáháme. /v

ZEĎ, NEBO PRÁZDNOTA

„Nestaví-li Hospodin dům, nadarmo se námáhají stavitelé“. Tato věta ze 127. žalmu provází stavbu světa už po tři tisíciletí a vysvětluje její nezdary.

Nedávno se dva čeští akademici na otázku zda jsou věřící, vehementně proti víře ohradili. Přitom máme od prezidenta Masaryka dostatek důkazů o tom, že bral život pod zorným úhlem věčnosti „ sub specie eternitatis“; že razil heslo „Ježíš - ne Cízar“; že po své ženě opakoval: „Smrt je jako přechod z jedné místnosti do druhé“. Škoda, že to svému národu nezduřazňoval více - ten je dnes bez jakékoli pevné duchovní orientace. Přitom tisíc let z Kristovy morálky žily miliony prostých Evropanů a víra v něho jim ulehčovala těžký osud. Je mi líto filozofů, reformátorů, státníků i politiků, kteří se úporně brání i pouhé hypotéze absolutna a tak narážejí vposledku na zeď nebo prázdnotu.

„Smysl života nemůže ležet v něm samém... Odvážím-li se vyznat, že smysl života směřuje mimo, jinam, naráz jsem osvobozen, jako bych nad sebou, ve vrcholku překlopeného zvonu, užíval puklinu, rozraženou světlem“. (Ivan Diviš, Spolehlivosti, 1963). „Civilizovat jsme se začali od Boha“. (Jan Beyzym, +1912, Madagaskar).

Jan Rybář

RODINNÉ KONFERENCE

Po léta se tátové zpovídali, že jsou tvrdí na manželky a na děti. Maminky se zpovídaly, že jsou měkké na děti ... Děti se vyznávaly, že neposlouchaly rodiče ... Ale mnoho se toho neměnilo. Tak jsme si zavedli rodinné porady k lepšímu soužití (v zaměstnání máme také pracovní porady ke zlepšení práce).

Na začátku Adventu a „Přípravy na Velikonoce“ se scházíme v rodinách, abychom se ptali druhých, co máme zlepšit.

Letos navrhuji konference dvě.

Jeden týden postupně každému členu rodiny všichni - jeden po druhém - řekněme, co se nám na něm líbí, co dělá pro rodinu a pro druhé. A pak mu za to poděkujeme.

Celý týden se pak můžeme hrát tím, co pro druhé znamenáme.

Před každou bohoslužbou a před každým zpytováním svědomí máme nejprve přemýšlet čeho dobrého se nám dostává od Boha i od lidí.

A co vše jsme se už naučili (tak nás vidí Bůh) . Druhý týden znovu druhým poděkujeme a pak se každý ptejte druhých, aby nám poradili jednu(!) věc, kterou si máme osvojit.

První se ptá táta své manželky a pak postupně každého dítěte. Potom se stejným způsobem ptá manželka. Nakonec (větší) děti. /v

Bratři, milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému. (Ř 12:10)

BLAHOŠLAVENÍ MRTVÍ, KTERÉ UMÍRAJÍ V PÁNU (J 11:23-37)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych chtěl konfrontovat křesťanskou naději se smrtí, tedy se skutečností, kterou naše moderní civilizace stále více vytěšňuje. Když potom smrt nadejde, ocitají se ti, kterých se dotkne, nebo my sami ve stavu nepřipravenosti a postrádají „abecedu“ potřebnou ke smysluplné řeči o tomto stálém tajemství. S touto záhadnou skutečností však souvisejí první znaky lidské civilizace. Mohli bychom říci, že se člověk zrodil spolu s úctou k mrtvým.

Jiné civilizace, starší než ta naše, měly odvahu pohlédnout jí do tváře. Byla to událost, kterou staří podávali mladým pokolením jako něco nevyhnutelného, co zavazuje člověka, aby žil pro něco absolutního. Žalm 90 praví: „Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce“ (v. 12). Sčítání vlastních dnů vede k moudrosti srdce. Slova, která nás opět přivádějí ke zdravému realismu a vyhánějí delirium všemohoucnosti. Co jsme my? „Pomíjiví“ jsou všichni lidé (srov. Žl 88:48), naše dny se krátí rychle. I kdybychom žili sto let, nakonec se nám bude zdát, že všechno byl jen vánek. Častokrát jsem slyšel staré lidi říkat, že život přešel jako vánek.

Takto smrt obnažuje náš život. Ukazuje nám, že naše projevy hrdosti, hněvu a nenávisti jsou marnosti, čirou marností. S politováním zjišťujeme, že jsme nemilovali dost a nehledali to, co bylo podstatné. A naopak, vidíme to opravdu dobré, co jsme zaselí: city, pro které jsme se obětovali, a nyní nám podávají ruku. Ježíš osvětlil tajemství naší smrti. Svým jednáním nás opravňuje k zármutku, když odchází někdo nám drahý. U hrobu přítele Lazara byl „hluboce dojat“ a „zaplakal“ (Jan 11,33.35). V tomto postoji cítíme, jak velice blízký je nám Ježíš, náš bratr. Pláče kvůli svému příteli Lazarovi.

Ježíš potom prosí Otce, pramen života, a nařizuje Lazarovi, aby vyšel z hrobu. A tak se stalo. Z postoje, který zaujímá Ježíš v konfrontaci s lidskou smrtí, čerpá křesťanská naděje. A třebaže je smrt ve stvoření přítomna, je jakýmsi znetvořením, které mrzáčí plán Boží lásky, a Spasitel z ní zachraňuje.

Jinde evangelia vyprávějí o otci, který má velmi nemocnou dceru a s vírou se obrátí na Ježíše, aby ji zachránil (srov. Mk 5,21-24.35-43). Není nic dojemnějšího než otec či matka nemocného dítěte. A Ježíš s tímto mužem, který se jmenoval Jairo, okamžitě odchází. Někdo z Jairova domu jim vychází vstříc a říká, že dívka je mrtvá a není tedy třeba Mistra dále obtěžovat. Ježíš však Jairovi říká: „Neboj se, jen věř!“ (Mk 5,36). Ježíš ví, že onen muž je pokoušen ke hněvivé a zoufalé reakci, a radí mu, aby opatroval maličký plamének, který hoří v jeho srdci: víru. Jen věř. „Neměj strach, jenom nadále opatruj onen plamen!“ Když potom vešli do domu, vzkřísí dívku ze smrti a živou ji vrátí jejím drahým.

Ježíš nás staví na tento „předěl“ víry. Martě,

ZPOČÁTKU MNE DRÁŽDILO, ŽE CHYBÍ POKÁNÍ

- řekl kardinál Kurt Koch (zodpovídá za ekumenismus), na počátek připomínky 500. výročí reformace v Německu.

Dějiny katolicko-evangelického sblížení - až na některé výjimky, jako třeba lübecké mučedníky - začaly druhým Vatikánským koncilem. Vedl luterský rok v dalším přiblížení, anebo naopak existující rozdíly výrazněji vystoupily na povrch?

Vůbec první dialog, který katolická církev bezprostředně po druhém Vatikánském concilu navázala, byl se Světovým luterským svazem. Nepřipomínáme si proto pouze 500 let reformace, nýbrž také půlstoletí ekumenického dialogu, kde, myslím, můžeme jmenovat dva hlavní body - za prvé Společné prohlášení k učení o ospravedlnění, ohlášené 31. října 1990 v Augšpurku, a za druhé velkou lutersko-katolickou připomínku reformace ve švédském Lundu. Lze říci, že obě tyto události tvoří milníky v ekumenickém sblížení katolíků s luterány. Především nynější společné reformační jubileum, při kterém na jedné straně vystoupili předseda a generální sekretář Světového luterského svazu a na druhé papež František, je velmi pozitivní znamením.

Na zahájení vzpomínkového roku papež František odcestoval do švédského Lun-

... která oplakává smrt bratra Lazara, oponuje světlem dogmatu: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i když umřel, bude žít a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?“ (Jan 11,25-26). Toto Ježíš opakuje každému z nás pokaždé, když smrt naruší tkanivo našich životů a citů. Veškerá naše existence se odehrává tady, mezi úbočím víry a propastí strachu. „Já nejsem smrt, já jsem vzkříšení a život, věříš tomu? Věříš tomu?“ Věříme tomu my, kteří jsme dnes tady na tomto náměstí?

Všichni jsme maličci a bezbranní tváří v tvář tajemství smrti. Avšak jaká to milost, když v té chvíli chováme v srdci plamének víry! Ježíš nás vezme za ruku, jako vzal Jairovu dceru a zopakuje znovu: „Talitha kum!“; „Říkám ti vstaň!“ (Mk 5,41). Řekne to nám, každému z nás: „Vstaň, povstaň!“

Zvu vás nyní, abyste přivřeli oči a mysleli na chvíli svojí smrti, každý z nás ať myslí na vlastní smrt, představí si onu chvíli, která přijde, až nás Ježíš vezme za ruku a řekne nám: „Poď se mnou, vstaň“, pak se naděje skončí a začne skutečnost života. Ježíš každého z nás uchopí svojí něhou, mírností a celým svým srdcem.

Toto je naše naděje tváří v tvář smrti. Pro toho, kdo věří, je branou, která se otevře zcela dokořán. Pro toho, kdo pochybuje, je zábleskem světla pronikajícího skulinou ne zcela zavřených dveří. Bude to však pro nás všechny milost, až nás toto světlo setkání s Ježíšem ozáří.

František. Vatikán. rozhlas 18.10.2017

du a tam - 31. října 2016 - podepsal spolu s předsedou Světové luterské federace, Reverendem Munibem Younanem, společně prohlášení. Mluví se v něm o společném nasazení křesťanů obou vyznání pro chudé, uprchlíky, životní prostředí, proti extrémismu a na podporu spravedlnosti. Nedělají to už křesťané tak jako tak? Předcházely tu ekumenické skutky ekumenickým deklaracím?

V Lundu ale došlo ke dvěma událostem - jednak to byla ekumenická bohoslužba, při které se hlavně vzpomínalo na reformaci, a pak setkání na stadionu v Malmö, abychom ukázali, že máme společně vydávat svědectví. A to zcela podle zásad papeže Františka, který neustále opakuje, že máme dělat trojí - společně jít, společně se modlit a spolupracovat. V tomto smyslu se skutečně už mnohé dělá, ale Malmö tu dodalo nové impulsy k tomu, abychom vycházeli ze své společné víry a angažovali se pro lidi, především marginalizované a chudé.

Prohlášení z Malmö zmiňuje „společné přijímání eucharistie u jednoho stolu“, které má být „cílem našich ekumenických snah“. Projevuje se v tomto jasně formulovaném cíli něco nového?

To, že bychom měli mít možnost přistupovat ke společnému stolu, není nic nového, nýbrž je to cíl ekumeny. Otázkou je, čeho všeho musí být dosaženo, aby se k tomuto cíli dospělo. Bylo proto důležitým impulsem opětovně připomenout, že nejsme v normální situaci, pokud jako pokřtění křesťané nemůžeme společně slavit eucharistii. Potom jsem také navrhl, že bychom se po společném prohlášení k učení o ospravedlnění a společné připomínce reformace měli ubírat k novému společnému prohlášení o církvi, eucharistii a úřadu. Tento návrh se setkal s velmi pozitivní odezvou - především národní lutersko-katolický dialog ve Finsku se tímto dokumentem intenzivně zabývá. Národní dialog v Americe už zveřejnil dokument na toto téma nazvaný „Prohlášení na cestě - církve, úřad a eucharistie“, který vyvolal kladný ohlas. Dospět ke konsenzu o tom, co je církve, eucharistie a úřad, by byl velmi důležitý krok k tomu, abychom pak mohli dosáhnout onoho cíle společné eucharistické slavnosti.

Jak dlouho by to mohlo trvat?

Nejsem prorok, jasnovidce a futurolog! V ekumenických vztazích jsem vždy obezřetný. Nemůžeme rozhodovat sami, nýbrž musíme stále brát ohled na partnera. Pro mne je po letošní připomínce reformace důležitým horizontem rok 2030, kdy uplyne 500 let od augšpurského říšského sněmu a sepsání Confessio Augustana, Augšpurského vyznání, což není rozkolný, nýbrž sjednocující dokument. Chtěl ukázat, že sdílí víru katolíkům, což se tehdy bohužel nepodařilo, protože celá věc ztroskotala. Řekl bych ale, že luteráni a katolíci si nikdy nebyli tak těsně nablízku jako v Augšpurku. Tato připomínka by podle mého názoru měla být horizontem, ke kterému bychom měli směřovat s novými závaznými kroky.

Vraťme se v čase zpět - papež Benedikt XVI. při své návštěvě Erfurtu v roce 2011 výslovně chválil Lutherovo hledání milosrdného Boha. Jak zpětně hodnotíte toto doznání, které poté otevřelo cestu k novému katolickému vnímání Luthera, jež se předtím zdála být uzavřená?

Zmíněné vyjádření papeže Benedikta vyvolalo mnohé reakce. Nedávno jsem na toto téma slyšel přednášku o tom, jak může být Lutherovo poselství ještě dnes aktuální. Ono sympozium, které se konalo v Bensbergu (v kolínské arcidiecézi), rezonovalo s Benediktem XVI., který tehdy ocenil nejenom Lutherovo zánění hledání Boha, ale také jeho christocentrismus. Luther totiž nehledal ledajakého Boha, nýbrž onoho Boha, který ukázal svůj zcela konkrétní obraz v Ježíši Kristu. Papež Benedikt z toho tehdy vyvodil, že nejdůležitější úloha, kterou dnes v ekumeně máme, je dosvědčovat žijícího Boha v dnešních sekularizovaných společnostech.

Dalším mezníkem luterského roku byla letos v lednu návštěva delegace Evangelické církve Německa v Římě. Co přinesla?

Z mého pohledu bylo pozitivní, že tam bylo hodně mladých lidí a že to byla ekumenická pouť pod titulem „S Lutherem za papežem“. Papežská audience měla kladnou odezvu a přinesla mnohé plody. Myslím tedy, že to byla pěkná a veskrze přínosná akce.

Jak z hlediska svého úřadu hodnotíte silné stránky vzpomínkového roku na luterské straně a kde se naopak dalo očekávat víc?

Na samém počátku jsem byl v Německu dost podrážděný - vždy jsem totiž tvrdil, že připomínka reformace musí mít tři hlavní body: Za prvé vděčnost za vše, co jsme společně objevili jako společné. Ale také pokání - Luther nechtěl založit novou církev, ale obnovit stávající. Nicméně nedošlo k obnově církve, nýbrž ke vzniku nové církve a návazně pak k ukrutným náboženským

válkám, za které bychom se měli kát. Třetím bodem je naděje, že připomínka na reformaci podnítl nové budoucí kroky. Na začátku mi trochu dělalo starosti, že onen aspekt pokání se nebere vážně. Velmi mne to iritovalo, protože hned první Lutherova teze vyzývá k pokání, které má naplňovat celý život věřícího. Pak jsem ale sledoval, jak se vše vyvíjí, a to až ke společné kající a smírné bohoslužbě v Hildesheimu v březnu tohoto roku, kterou jsem považoval za vysoce prospěšnou a také velmi krásnou událost. Co se týče silných stránek, je třeba zmínit snahu evangelické církve nastavět do středu Martina Luthera, nýbrž po-

jmout připomínku reformace jako oslavu Krista, který je nám společný, na což také Luther naléhal. To mne velmi potěšilo a vnímám to jako nejlepší pojetí společné vzpomínky na reformaci. Na světové rovině funguje výborná spolupráce se Světovým luterským svazem, která je velmi přínosná. Účastnil jsem se jeho plenárního zasedání v Namibii a byla tam hmatatelná touha po dalším pokračování v budoucnosti právě na základě připomínky reformace.

Pro vnitroevanglickou ekumenu je klíčovým pojmem „jednota ve smířené různosti“. V čem spatřujete meze takového vzorce pro evanglicko-katolicko-ekumenické vztahy?

Potíž je v tom, že všichni tento pojem používají, ale nerozumí jím totéž. Na jedné straně existuje tendence tvrdit, že „jednota ve smířené různosti“ popisuje dnešní situaci. Jsme různí, máme takoví zůstat, ale už v jednotě, takže se kvůli tomu musíme už jen navzájem uznat a slavit eucharistií. Katolické hledisko je ale jiné - „jednota ve smířené různosti“ popisuje úkol, který před námi stojí a spočívá ve zpracování vzájemných historických rozdílů natolik, aby už nebyly nesmířené. Různost tedy trvá, ale už nesmí působit odloučení církví, nýbrž je smířená. Spatřuji zde tento

rozdíl, a proto by bylo důležité, aby se v ekumenické diskusi nejenom používaly společné formulace, ale také se informovalo o tom, co se tím rozumí. Jinak vznikají zmatky.

Co je největší překážkou mezikonfesijního smíření?

Myslím, že těžkým křížem nadále zůstává otázka chápání církve, protože zde existují velmi odlišné koncepce. Prohlášení Kongregace pro nauku víry to vyjádřilo ve formulaci, že církve vzešlé z reformace ve vlastním smyslu nejsou církvemi. Slovo „vlastní“ ale v němčině působí obtíže, protože skoro vždy vypovídá opak toho, co míní. Znamená to, že

nejsou církvemi podle katolického pojetí - tak to také přeformuloval papež Benedikt v knižním interview s Peterem Seewaldem, nýbrž že jsou to skoro církve jiného typu. Nad tím se ještě musíme do hloubi zamyslet, stejně jako nad otázkami církevního úřadu a významu eucharistie v celku toho, jak chápeme církev.

Co se katolická církev v tomto luterském roce naučila?

Za prvé jsme se naučili, co vlastně bylo Lutherovým požadavkem. Částečně se to totiž vytratilo v polemice o tom, že Martin Luther usiloval o obnovu katolické církve, která se tenkrát nemohla podařit, takže došlo k rozštěpení církve, na němž obě strany nesou vinu. Naučili jsme se, že tuto vinu musíme nést společně, ale také, že do budoucnosti musí vést společná cesta, která se jen neohlíží zpět, nýbrž kupředu. Obojí však patří k sobě - když předjíždím, musím se nejdřív podívat do zpětného zrcátka, jinak by to bylo nebezpečné. V tomto smyslu bylo správné ohlednout se zpět, ale teď bychom měli hledět do budoucnosti a na základě všeho, co jsme společně uznali, jít cestou k závaznější jednotě.

Co nového vnesl papež František do ekumenických vztahů?

Papež František stále zdůrazňuje, že pokračuje v tom, co začali jeho předchůdci. V katolické církvi bychom měli být šťastní, protože od druhého Vatikánského koncilu jsme vždy měli papeže s ekumenicky otevřeným srdcem. Papež František může jít dál touto cestou, přičemž je pro něj typické zdůrazňování dialogu lásky. To zde samozřejmě vždy bylo, ale bratrství, vzájemné přijetí, společnou cestu, společné konání toho, co můžeme společně konat, a především také společnou modlitbu považují za zcela podstatné aspekty. Papež František opakovaně přijímá ekumenická uskupení, která jej chtějí navštívit. V tomto smyslu už vlastně vykonává jakýsi ekumenický primát, samozřejmě bez jurisdikce. Je totiž vztažným bodem pro řadu

křesťanů a v tomto smyslu není překážkou ekumeny, nýbrž spíše příležitostí k ní. Dále bych rád zdůraznil, že papež František je otevřený vůči pentekostálním hnutím a dobře je zná z Latinské Ameriky. Pentekostální církve jsou dnes druhou největší realitou po římsko-katolické církvi. V těchto hnutích existují také protikatolické a anti-ekumenické akcenty. Tím, že si je papež k sobě zve na osobní setkání, ale opět otevírá nové dveře, vedoucí také k těmto velkým hnutím, a za to jsme mu přirozeně moc vděční.

Rozhovor pro německou redakci Vatikánského rozhlasu přeložila Jana Gruberová, 25.10. 2017

OTEC SI VÁŽIL ČINŮ, NE VYZNAMENÁNÍ.

„Je smutné, že ho Česko nenásleduje“,
říká dcera Nicholase Wintona

„Česká republika mého otce poctila i cenami, což naznačuje, že si váží toho, co v roce 1939 vykonal. Je velmi smutné, že dnes, kdy má možnost mu projevit úctu následováním jeho příkladu, se rozhodne to neudělat“, říká Barbara Winton, dcera Sira Nicholase Wintona, který zachránil 669 československých dětí před nacistickými tábory. Podle ní by Česko mělo být velkorysejší vůči uprchlickým dětem. Mezi rokem 1939 a současnou uprchlickou krizí existují některé paralely, říká Wintonova dcera. Když její otec přijel do uprchlického tábora za Prahou, netušil, že všechny lidi, které nezachrání, nacisté zavraždí. Podmínky, v kterých žili, byly nepřijatelné a měl potřebu s tím něco udělat.

APOŠTOLSKÉ VYZNÁNÍ MIGRANTŮ

Rev. Jose Luis Casal,
kubánský imigrant do Ameriky

Věřím v Boha Otce Všemohoucího, který byl se svým lidem v exodu i exilu, v Boha, který byl s Josefem v Egyptě a s Danielem v Babylo-nu, v Boha přistěhovalců a cizinců.

Věřím v Ježíše Krista, galilejského vyhnance, jenž se narodil daleko od domova a od svých příbuzných, jenž musel s rodiči opustit vlast, kde byl v ohrožení života. A když se vrátil do své země, trpěl pod útlakem Pontia Piláta, představitele cizí mocnosti. Byl pronásledován, bit, mučen, nespravedlivě odsouzen a popraven, ale třetího dne vstal z mrtvých, už ne jako pohrdaný cizinec, ale jako ten, kdo

JAK SE MODLIT

z knihy „Jak se modlit“ Martina Luthera

„Pouze a jedině Bible je pravým a správným pánem a mistrem nad všemi knihami a nad vším učením, které je jen na zemi“.

Bible se dostala do ruky Lutherovi, až když mu bylo dvacet let. Poprvé se do ní začel v erfurtské univerzitní knihovně. Před vstupem do kláštera vlastnil pouze postilu, ve které byly přetištěny příslušné evangelijní perikopy. Při jedné z „krizí mladého mnicha“ požádal o Bibli. Později si vzpomněl, že mu byla zapůjčena Vulgáta vázaná do červené kůže.

Už v roce 1520 se ve wittenberském okruhu začalo mluvit o potřebě německé Bible určené především laikům. Během padesáti let se prodalo na sto tisíc kusů překladu, který Luther se svými kolegy pořídil (1534). A to navzdory tomu, že výtisk stál přibližně tolik jako dospělá kráva. Ve své teorii překladu vycházel z toho, že musí být srozumitelný i bez výkladu. Zároveň jej jazykově směřoval k předčítání (naslouchání).

NOVÁ CÍRKEV: „VĚRNOKATOLICKÁ“

U všech bílejších kozlů! Co se to stalo, že tu máme tak početné „Bratrstvo budoucího papeže“, sahající od prostoduchých oveček přes pány s bambulemi až na okraj UK? Hle, je tu nová „Věrnokatolická církev“, před jakou už dávno v šedesátých letech varoval Prof. J. B. Metz, který se právem obával protireformační vlny v pokoncilní církvi.

Musíme přemalovat Leonardovu „Poslední večeři“: Ježíš při Poslední Večeři tváří ke zdi, apoštolové klečící za ním. To umí přemalovat i děčko: záda pokroucených postav na podlaže Večeřadla. To je asi to jediné NOVÉ, jenže toto nevynášá Kristův dobrý hospodář ze svých zásob. K „Věrnokatolické církvi“ patří nejen ten, kdo neuznává II. Vatikánem, ale i ten, kdo nepozvedl hlas proti ostouzení papeže Františka. Je tu nová církev, která má hned dosti pomazaných hlav, aby je nemusela pracně shánět u autokefálních církví, jako tomu bylo u nás po roce 1920. Jan Rybář

nás vítá doma u Boha.

Věřím v Ducha svatého, věčně imigrujícího z nebe k nám, jenž mluví všemi jazyky, přebývá ve všech zemích a spojuje všechny rasy a národy.

Věřím v jednu všeobecnou Církev, bezpečný domov pro všechny věřící i bloudící. Věřím, že společenství svatých začíná tehdy, když obejmeme všechny Boží děti s veškerou jejich růzností. Věřím v odpuštění, v němž jsme si všichni rovni před Bohem. Věřím ve smíření, jež uzdravuje vše, co bylo rozbité. Věřím, že při Vzkříšení nás Bůh všechny spojí v jeden lid, v němž bude každý jedinečný, a přesto si všichni budeme podobní. Věřím v život věčný, v němž už nikdo není cizincem, ale všichni jsou občany království, v němž kraluje Bůh na věky věků. Amen

„Tomu, kdo Kristovu slovu věří a drží je, jsou nebesa otevřena, peklo je zavřeno, Dábel chycen, hříchy odpuštěny, a je dítětem věčného života. Tak to učí tato kniha, Písmo svaté, jinak žádná jiná na celé zemi. Kdo chce tedy žít věčně, ten by v ní měl pilně studovat. Kdo to nedělá ani dělat nechce, ten je a zůstane ve věčné smrti.“

Luther důrazně odmítl, že Písmo je temné a potřebuje tedy vykladače s církevní autoritou: „Bude-li vás někdo zkoušet a říkat: je třeba výkladů Otců, Písmo je nejasné, tak mu odpovězte: To není pravda. Na zemi nebyla napsána jasnější kniha než Písmo svaté. Oproti jiným knihám je jako slunce, když je srovnáváš s jinými světly. Říkají to jen proto, aby nás od Písma odvedli a sami sebe nad námi vyvýšili na ministry, abychom věřili jejich iluzorním kázáním. Je to hrozná a velká pohana, urážka a rouhání proti Písmu svatému a celému křesťanstvu, když někdo říká, že Písmo je temné a není tak srozumitelné, že by mu každý mohl porozumět a naučit se jeho víře a osvědčit ji.“

V BITVĚ O BRITÁNII MÁLEM UHOŘEL, PŘESTO DÁL BOJOVAL

Josef Koukal byl elitní český stíhač RAF, sestřelený v boji o Británii. Dokázal se dostat z neovladatelného hořícího stroje, utrpěl popáleniny na 72 procentech těla. Po 23 plastických operacích se vrátil na frontu a znovu usedl do stíhačky. Jeho státní vyznamenání schválily sněmovna i Senát. Prezident Zeman jejich návrh nevyslyšel. Letcův syn Josef Koukal ml. přitom dostal echo, že tatínek Řád bílého lva obdrží. „Zajistil jsem si odvoz do Prahy a naleštil lakýrky. Je mi smutno nad mým tátou. Českému národu věnoval svůj život. Do Británie odcházel jako zdravý mladík, vrátil se jako válečný invalida. Bojoval i se všemi zraněními, chtěl zkrátka pomoci národu,“ líčí s lítostí v hlase.

„Četař Josef Koukal v prvním souboji se statečně rval proti Me 109, který se mu podařilo sestřelit. Po druhém startu toho dne došlo ke srážce s nepřitelem, při níž náš pilot prožil dramatické okamžiky. V zuřivém souboji proti vynikajícím Messerschmittům 109 dostal těžký zásah do benzinové nádrže, která vybuchla. S hořícím Hurricanem se řítit z 20 000 stop k zemi. Obklopen plameny, už hořel na celém těle, usilovně přemýšlel o své záchraně. Zápas se smrtí vyřešila náhoda. Náhlá exploze druhé benzinové nádrže roztrhla Hurricana do cárů a uvolnila nešťastného Josefa Koukala z pekla,“ líčí v knize Bitva o Británii legendární stíhací pilot František Fajtl osudný den tohoto pozapomenutého hrdiny ze září 1940.

Mimochodem, Koukal patřil k prvním pilotům 310. stíhací perutě RAF, což byl vůbec první československý stíhací útvar v britském letectvu. Předtím ještě krátce působil jako válečný pilot v Polsku a cestou do Francie a posléze Anglie si prošel několika zatčeními a dramatickými útoky.

František Fajtl ve své knize pokračuje popisem Koukalovy chladnokrevnosti, díky níž si zachránil život, ač bylo jeho tělo v jednom ohni. Padal střemhlav dolů a vyčkával s otevřením padáku, než oheň na jeho šatech uhasne. Otevřel ho až čtyři sta metrů nad zemí, dopadl do anglického statku, odtud byl převezzen do nemocnice.

„Poležel si v ní téměř dva roky, než mu chirurgové triadvaceti operacemi zacelili strašné rány na obličeji, rukou, nohou a dalších částech jeho mučeného těla,“ líčí dále Fajtl.

Josef Koukal mladší vypráví, jak stav tatínka byl natolik žalostný, že k jeho zuhelnatělému tělu volali místo doktora faráře. Pilot se naštěstí v tu chvíli probral a dostal se do rukou pověstného průkopníka plastické chirurgie, novozélandského lékaře Archibalda McIndoea. Ten ho naložil do slané vody a několik dní z něj při plném vědomí odloupoval zuhelnatělou kůži. Spát zpočátku nemohl, neměl oční víčka. Následně na něm věhlasný chirurg provedl triadvacet operací, čímž se Koukal dostal do pověstného Guinea Pig Clubu, tedy Klubu pokusných morčat. Členy byli lékaři paci-

Josef Koukal: před sestřelem a v posledních letech života. | Foto: Archiv Josefa Koukala ml.

enti, na nichž zkoušel nové postupy rekonstrukční plastické chirurgie.

Po 28 měsících ho lékaři postavili zpátky na nohy. To se psal začátek roku 1943. Český letec si navzdory námitkám lékařů vymínil, že se vrátí zpět k peruti. Se zdevastovaným tělem a pokroucenýma rukama a nohama znovu sedl do stíhačky, tentokrát Spitfiru. Tím se stal členem prestižního Caterpillar Clubu, jenž měl ve znaku housenku a sdružoval letce, kteří se dokázali zachránit padákem z neovladatelného stroje.

Opět tak zasáhl do bojů, v roce 1944 měl další těžkou havárii, z té však vyvázl bez větších zranění. „Odpoledne mu přistavili další stíhačku, a když houkaly sirény, už opět vzlétl do boje,“ vypráví jeho syn. Paradoxem je, že po návratu do vlasti ho z armády propustili jako nezpůsobitelného - prý kvůli pokrouceným rukám a zohavenému obličej. Přitom po celý zbytek života až do své smrti v roce 1980 nebyl dle synových slov u doktora ani v lázních. Místo milované práce pilota prožil v ústraní život válečného invalidy s nízkým důchodem a v nuzném bytě. Patřil přitom k nejzkušenějším letcům, ještě před válkou zalétával prototypy nových strojů. „Tohle bylo nesmírně nebezpečné zaměstnání, nikdo se v podstatě nedožil důchodu. Už tehdy vlastně věnoval svůj život vlasti,“ upozorňuje Josef Koukal mladší. Působil také jako tovární pilot a předváděl akrobatické kousky ve Francii, Anglii či Švédsku s letouny určenými pro export. Během své kariéry se naučil ovládat 55 různých letadel. Do bitvy o Británii šel tedy coby elitní letec s mimořádnými zkušenostmi.

V komunistickém Československu si, tak jako většina českých letců RAF, prošel sledováním a provokacemi StB, která se snažila najít si záminku k jeho zatčení.

Ve vlasti se dočkal několika vojenských vyznamenání během krátkého uvolnění v 60. letech. Jeho největším zážitkem však byla účast na setkání popálených letců z Guinea Pig Clubu roku 1964 v Anglii. Prezidentem tohoto klubu je manžel britské královny Alžběty II., princ Philip.

„V Londýně šel po ulici s kravatou s morčaty, symbolizující popálené letce, a na uzlu měl zlatou housenku, symbolizující sestřelené stíhače, kteří se dokázali zachránit padákem. Vyprávěl mi, že nestíhal odpovídat na pozdra-

vy lidí na chodníku. Kdo měl klobouk, tak smekl. Poznali ho podle těchto atributů i popáleného obličej a postižených rukou.“

V Československu se mu prý od lidí žádného uznání nedostalo. „Vyprávěl mi, jak se ho jednou nějaký pán na ulici zeptal: ‚Kdo vás takhle zřídil?‘ Odpověděl mu, že hořel v Británii ve stíhačce. Pán mu na to odpově-

děl: ‚Však jste tam nemusel lézt!‘“

Raději proto nikam moc nechodil a žil v ústraní, doma v Luži na Chrudimsku. Občas za ním přijeli jeho příznivci, většinou odborníci na vojenskou historii. „Ovšem riskovali, že je vyhodí z práce, když je u nás někdo uvidí,“ dodává Koukal ml. Narodil se krátce po odchodu otce na frontu, poprvé ho uviděl až ve svých šesti letech, kdy se tatínek vrátil domů.

Další smutná kapitola dramatického života československého elitního letce se začala psát po pádu komunismu. Tehdy byl sice rehabilitován a povýšen do hodnosti plukovníka, pak však jako kdyby jeho jméno upadlo do klatby. „Tatínek je uváděn jako jeden z deseti nejúspěšnějších československých stíhačů v bitvě o Británii. Těch devět už dávno státní vyznamenání dostalo, on stále nic,“ konstatuje se smutkem v hlase jeho syn. Ocenění pro tohoto hrdinu RAF je skutečně snad zakleté. V roce 1996 se podle Koukala ml. uvažovalo o tom, že by byl povýšen do hodnosti generála. Poté mu tehdejší místopředseda sněmovny Karel Ledvinka volal, že místo generála obdrží Řád bílého lva. Nedostal nic.

„V roce 2010 už proběhlo dokonce i tiskem, že tatínek bude vyznamenán Řádem bílého lva. Nedostal zase nic. No a teď do třetice byl navržen sněmovnou i Senátem. Dostal jsem echo, že to tentokrát opravdu vyjde. Připravil jsem si oblek, nalesl lakýrky, sehnal nocleh v Praze a odvoz tam i zpátky. Čekal jsem až do pátku, ale žádná pozvánka nepřišla a pan prezident to holt dal v sobotu jiným,“ vypráví 78letý Koukal junior.

Co se mu honilo hlavou, když 28. října 2017 prezident Miloš Zeman vyznamenával tu baviče Ludka Sobotu, tu režiséra béčkových filmů Zdeňka Trošku? „Díval jsem se na to a bylo mi smutno. Smutno nad tím mým tátou. Českému národu věnoval svůj život - do Británie odcházel jako zdravý 27letý mladík, vrátil se jako válečný invalida, s tělem navždy zohaveným. Bojoval i se všemi svými zraněními, protože chtěl pomoci národu. Do své smrti nemohl pochopit, jak se k letcům RAF mohli Češi takto otočit zády, když za ně šli nasazovat své životy. Člověk s tím ale vůbec nic nenadělá, je to Zemanovo rozhodnutí,“ uzavírá smutně Josef Koukal mladší.

POUČENÍ HISTORIÍ NEJSME

Rozhovor s Jiřím Padevětem.

Vyšel před volbami. Nabízíme druhou část.
(I ta první stojí za přečtení.)

Jak si vysvětlujete, že část veřejnosti dnes deklaruje, že bude více než v minulosti volit různé populisty?

Myslím si, že část lidí, kteří deklarují volbu podobných uskupení, nakonec k volbám nemusí přijít. Že si spíše potřebují zanádat a konkrétní volební akt je zase až tak nezajímá. Ale to, že o těchto stranách nyní víc slyšíme, je podle mě především tím, že stále méně slyšíme demokratické politiky.

Každou chvíli jsou přece někde vidět.

Teď ano, je před volbami. Ale vrcholní i regionální politici mají být v ulicích i během volebního období. Politik snad není nafukovací kajak, abychom ho vyndali ze skladu vždycky před volbami, nafoukli, umístili na náměstí a potom ho zase umístili do skladu nebo posadili do sněmovny.

Po zvolení část kapacity spotřebovává vládnutí, kterému se musí věnovat.

Dobře, ale vládnutí je služba lidem a lidé o vás musí vědět. Tomio Okamura a další těží z neinformovanosti voličů a velmi často také z jejich nevdělanosti. A kdo jiný má přinášet informace, kromě médií samozřejmě, než demokratičtí politici? Kdo jiný má trpělivě vysvětlovat problémy?

Zazlíváte jim, že to dělají nedostatečně?

Demokratickým politikům zazlívám to, že populisty pustili bez většího odporu do veřejného prostoru. A že když už to udělali, jasně neříkají: Vy jste představitel extremistické či xenofobní strany. Teď kážete o svobodě a přitom vaše strana v padesátých, šedesátých, sedmdesátých letech dělala to a to. Nebo: Jste stranou, která výzvou k zákazu islámu porušuje ústavu, protože ústava zaručuje svobodu vyznání.

Co by měli demokratičtí politici dělat jinak?

Minimálně by měli na populisty a extremisty ostřeji reagovat. Považují za velkou chybu, když se to nedělá a hranice mezi populisty a demokraty se tak stírá. Proč demokraté více nereagují? Protože je nám to vlastně tak trochu jedno, dokud se neděje to násilí, o kterém jsme mluvili před chvílí?

Třeba proto, aby nepřišli o část hlasů v konkurenci s xenofobnějšími stranami.

Má být ale politika jenom pragmatická, nebo máme mít i politiky s dlouhodobou vizí, zodpovědné ke společnosti? Pokud má být politika pouze pragmatická, tak nám skutečně stačí Andrej Babiš a vláda jedné strany.

Není problémem liberálních demokracií, že lidé nejsou schopni proniknout do jiných názorových bublin? Neměly by se ty různé světy více protínat?

To je velká otázka. Jsou lidé různých názorů a někoho prostě nepřesvědčíte.

dokončení na str. 11

AKTUALITY

Farní odpoledne, 12.11. od 11.45 h. v Orlovně na Orlici
Slavení svátosti nemocných - v našich kostelích během listopadu bude vyhlášeno v pořadu bohoslužeb.

Návštěva nemocných - pan farář bude od 4. prosince navštěvovat nemocné. Zájemci nahlaste se mu na tel. 731 402 236.

Příprava dětí na první pozvání k Ježíšově Hostině začne od středy 6. prosince. Budeme se scházet každou středu v 17.30 hod. v kunčickém kostele při bohoslužbě pro děti.

Zpátky do Betléma - Teatr Pavla Šmída a Vojty Vrtka pro malé i velké. 5.12. v 16 hod. v Orlovně.

Knihovna Letohrad vás společně s regionálními historiky zve na besedu Miloše Sibery: **Pastviny - historie vesnice a přehrad** út 21.11. v 17 h., vstupné: dobrovolné.

LISTOPAD VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad
Tel. č.: 731 420 344

Facebook: NZDM Street-Letohrad

po 6. - pá 10. 11. **Deskobraní**
Venku zima, ošklivo a ty nevíš coby?
Přijď si do streetu zahrát deskovky.

út 14. 11. **Turnaj v šípkách**
Naházej co nejvíc bodů a dostaneš odměnu.

út 21. 11. **Hádej, kdo jsem!**
Budeš si namáhat mozkové závity s námi a přijdeš si zahrát tuhle super hádací hru?

út 28. 11. **Mandalování**
Rozsviť si den vybarvenou mandalou, která ti v sychravém počasí určitě zlepší náladu.

Téma měsíce: **Selfie všude kam se podíváš**
Jak často fotíš selfie? Kam všude je dávaš - facebook, instagram? Víš o nebezpečnosti tohoto fenoménu, kdy se může ležce selfie změnit na „killfie“? Ne? Přijď si o tom s námi popovídat do streetu.

PODZIMNÍ VÍKENDOVKA SVĚTLUŠEK

Ve dnech 13. - 15. října jsme se s našimi světluškami (a dvěma skautkami) vydaly na výpravu do nedalekých Petrovic. Společně se zájčkem Jácičkem poznávaly okolí, zjistily, že i stromy mohou být zajímavé, nebo utíkaly před dravci při sbírání jetele. Také se naučily vyrábět růžičky z javorových listů, zahrály

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

25.10. Martu Faltusovou 90 let
30.10. Amálii Motyčkovou 90 let

ZPRÁVY Z CHARITY

SBÍRKA NA ADOPCI NA DÁLKU

Od listopadu mohou zájemci v Letohradě přispět do sbírky na podporu vzdělání chudých indických dětí. Pokladničky, do kterých je možno přispět, jsou k dispozici v kostelech v Letohradě, na Orlici, v Lukavici a v Mistrovicích. Do konce února 2018 je možné přispět také na středisku Oblastní charity v Letohradě. Pět tisíc Kč pokryje roční náklady na studium jednoho dítěte včetně školních pomůcek, stravy či prázdninového tábora.

V loňské sbírce se vybralo 77.929 Kč, z toho 60.000 Kč bylo použito na zaplacení nákladů na další rok studia dvanácti dětem, které v projektu podporujeme, zbývajících 17.929 Kč bylo zasláno jako jednorázový příspěvek pro děti, které jsou bez dárce.

Indický stát Karnataka, kde žijí děti zapojené do projektu, trápí velká nezaměstnanost a negramotnost. Lidé na venkově se živí většinou zemědělstvím. Děti jsou místo školy často nuceny pomáhat celý den v domácnosti a hospodářství. Proto jsou žáci zapojení do projektu Adopce na dálku v učení disciplinování a možnosti chodit do školy si velmi váží.

INFORMACE Z OBČANSKÉ PORADNY Ústí nad Orlicí

Sedm dní volna pro otce

Od 1. 2. 2018 budou moci muži do šesti týdnů po narození potomka nastoupit na týdenní volna.

Novela zákona o nemocenském pojištění zavádí v této souvislosti novou dávku nemocenského pojištění, tzv. otcovskou a upravuje podmínky nároku na otcovskou, její výši a délku podpůrné doby.

Nárok na otcovskou bude mít muž, který pečuje o dítě, jehož je otcem, nebo který pečuje o dítě, které převzal do péče nahrazující péči rodičů, pokud dítě ke dni převzetí do této péče nedosáhlo 7 let věku.

Pokud pečuje o více dětí narozených současně nebo o více dětí převzatých současně do péče, náleží otcovská pouze jednou.

Podmínkou pro poskytnutí otcovské bude účast na nemocenském pojištění. Zaměstnaní otcové proto dostanou otcovskou v každém

si zábavné hry a nechyběla ani noční stezka odvahy.

Celý víkend nám krásně svítilo sluníčko a pro světlušky to byl opravdový zážitek, zvláště pro ty, které s námi přespávaly úplně poprvé.

Veronika Stejskalová

případě, protože jejich účast na nemocenském pojištění je povinná. Osoby samostatně výdělečně činné budou mít na otcovské volno nárok jenom tehdy, pokud si budou platit nemocenské pojištění minimálně tři měsíce před nástupem na tuto dovolenou.

Otcovská se bude vyplácet ve výši 70 % výměrovacího základu, tedy stejně jako u žen na mateřské.

Služby občanské poradny jsou určeny všem lidem, kteří se dostali do nepříznivé sociální či životní situace, nebo jim taková situace hrozí, situaci neumí sami řešit a potřebují pomoc.

Nebojte se proto na nás obrátit, rádi se Vám budeme věnovat.

Občanská poradna v Letohradě je otevřena každý čtvrtek od 9 do 12 h. na středisku Oblastní charity, Na Kopečku 356., tel. 734 281 415. Bližší informace najdete na

www.uo.charita.cz

Poděkování

Děkujeme panu faráři Václavu Vackovi a farnosti za ochotu a vstřícnost při zapůjčování prostor fary k účelům sbírek šatstva. Děkujeme všem, kdo přinesli do podzimní sbírky ve dnech 20.-21.října zachovalé šatstvo, které použijeme dále pro klienty našich služeb - lidi bez domova, sociálně potřebné rodiny a cizince v Pobytovém středisku v Kostelci n. O.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme paní Petře Procházkové za její přednášku o Ukrajině a Rusku. Byla, jako vždy, živá a zasvěcená.

Paní MUDr. Heleně Máslové děkujeme za přednášku „Ženské peklo“. Přišlo mnoho posluchačů.

Děkujeme všem, kteří přispěli ke slavení kunčického posvícení. Bylo to dokonalé.

Děkujeme polským hostům a všem, kteří pomáhali slavit Česko-polské dny křesťanské kultury. Poláci přijeli z 8 měst. Společně s nimi jsme slavili bohoslužbu. Poláci nám zahráli divadlo o sv. Vojtěchovi. U kostela sv. Václava jsme společně odhalili tabuli „Sto-pami sv. Votěcha - s Poláky chceme patřit do rodiny evropských národů“.

Děkujeme Městu Letohrad za spolupořádání této slavnosti. Děkujeme Familia Cantorum za jejich krásné pěvecké vystoupení.

Měl jsem obavy, jak se 80 lidí během hodiny stihne naobědvat. Ale za půl hodiny jsme byli po jídle - díky manželům Čandovým, panu Davidu Plívovi, děvčatům, která nás obsluhovala. Paní Jana Skalická vše zajišťovala. Orlům děkujeme za pohostinství Orlovny.

Jako pozornost Polákům přivezl pan Rudolf Krautschneider na výstavu do kostela obrazy polských mořeplavců od pana Ladislava Vlňy. Za výstavu oběma děkujeme.

Poláci byli spokojeni, my také. /v

DUŠIČKOVÝ ČAS

V tomhle čase, v čase krátkého se dne, raních a podvečerních mlh, v čase chryzantém, věnců a vzpomínek, ve dnech, kdy člověk sčítá všechny práce, které je ještě potřeba udělat, než přijdou plískanice a mrazy, nebývá moc veselo. A když do toho přijdou volby...

Už se mi nechce poslouchat rozbor, proč onen uspěl a jiný neuspěl, sypaní popela na hlavu těch, co zůstali v zduchu a euforii vítězů. Nějak nevěřím tomu, že na vině je špatná předvolební agitace, eventuálně malý prostor v médiích. Nevěřím ani tomu, že voliči už jsou tak strašně naštvaní, že volili ze vzdoru. Protože: proti čemu by vzdorovali?

Proti tomu, že se našemu prostoru po desítky let vyhýbá válka?

Proti tomu, že v obchodech je dostatek všeho, na žádné zboží netřeba stát frontu, koupí čehokoli důležitého není třeba doplácet?

Proti tomu, že na všechno nemám dostatek financí? Copak někdy někdo měl úplně na všechno?

Proti tomu, že děti se dostanou na kteroukoli školu si záměnou, mají-li odpovídající prospěch, a že právě vodítkem je prospěch, nikoli politická příslušnost rodičů?

Proti tomu, že si kdekoli mohou pustit pusy na špacír a nemusím se bát, že budu občanský, politický, nebo dokonce soudně popotahován?

Proti tomu, že naši doktoři umí totéž, co vyspělý svět?

Proti tomu, že je naše země jedna z nejbezpečnějších?

Proti tomu, že profesionální dráha každého není určena umístěnkou, ale že člověk je v hledání svých cílů svobodný? Proti tomu, že se musím snažit?

Proti tomu, že nemusím předstírat jednostejný názor a souhlas s vedoucí politickou silou? Dovedu pochopit rozjítření z dlouze se vleklou soudních sporů, na nichž mlsají publicitu média. O těch kauzách, které byly vyřešeny řádně a v odpovídajícím termínu, média psát nebudou. Je to stejné, jako že nebudou psát o našem hodném pejskovi. Ale jak by si média smlsla, kdyby ten náš hodný pejsek někoho pokousal! To bychom měli publicity nůši!

Ani v nacházení viny v mediální sféře nevidím ten hlavní důvod. Rozum to nebere. Přece máme za sebou čtyřicetiletou éru socialistických médií, jimž nakonec nevěřil nikdo jen trochu chytrý, nebo se plētu?

Nebo se nám pod kůží za těch čtyřicet let dostala plnými hrstěmi rozsévána nenávist vůči každému a všemu, co vybočuje z průměru? Když je někdo schopný a úspěšný, přece o něm slyšíme: no, kdepak si to nakrad'?

Je to opravdu tak, že nechceme věřit na schopnost, na úspěšnost, že podezíráme a užíváme se? Když máme pocit nepravosti, křivdy, asociálního jednání, křičíme: A co stát? Co s tím

HLAVOLAM

Úlohou řešitele bude určit interprety písní, jejichž texty budou použity.

Zaujal mě názor P. Václava o tom, že jaksi zanedbal rozhovor s bývalým církevním tajemníkem panem Zámečnickem, který jeho i jiné kněze po léta trápil.

Jelikož znám Václava, umím si představit, jak by ten rozhovor pravděpodobně probíhal.

Po asi dvou minutách by Václava přešla zlost a pan tajemník by ho začal zajímat jako člověk. Snažil by se ho pochopit. Co bylo motivací všech jeho činů? Jaké principy vedly pana tajemníka? Oč se ty principy opíraly?

Poznatek do očí štípal by ho jak mýdlo, že lidé bojí se jen o své dobré bydlo.

udělá? A nějak zapomínáme, že stát jsme my. Vůbec očekáváme, že problémy vyřeší ONI, stát, ti kdesi daleko od nás. A zase jsme to my, kdo má upozorňovat, dožadovat se, vyjadřovat se, hlídat ty, kteří nás zastupují od nejnižších správních jednotek až nahoru.

Nebo se nám nedostává pokory, rozvážnosti, trpělivosti?

Nevěřím tomu, že vítěznou stranu volili ti, jimž se nedostalo sluchu v jejich problémech. Ne, jsou to bláhovci věřící, že jeden člověk, jedna osoba, osoba tak šikovná a schopná, jim zařídí málem ráj na zemi.

Schopný finančník, úspěšný podnikatel, v podnikání by jistě mohl být příkladem.

Jenomže, a teď budu osobní, já bych si moc přála, aby lidé, kteří jsou na špici, na které je tolik vidět, kteří dokonce mohou být vzorem, byli především slušnými lidmi.

Slušný člověk nelže. Může být dravý a využívat všech myslitelných právně nezávadných taktik, aby ve svém podnikání uspěl. Nesmí ale podvádět, nesmí svého postavení a informací, které má, zneužívat ve svůj prospěch, nesmí lhát.

Nechci, aby všem na očích stál neslušný člověk.

Maminka i táta vzpomínali kyšperských řemeslníků a živnostníků, s nimiž si „pláclí“.

Co se domluvílo, stiskem ruky potvrdilo, to platilo. Můj dětský Kyšperk byl plný Kubových, Faltusů, Matyášů, Vrbických, Kunešů, Venclů, Lesáků..., slušných lidí. Tátův kategorický imperativ zněl: Jsme slušná rodina, pamatuj, že jsi Machova. A tak jsem se snažila. Nelhat, přemýšlet, nezadat si, nezklamát táta. Dalo to někdy zatracenou fušku, a nevím, byl-li táta vždycky spokojený.

Kéž by v dušičkovém čase, kdy vzpomínáme svých dědů, pradědů, té slušné generace, která vybojovala a vytvořila naši republiku a na slušnosti a odpovědnosti si zakládala, která s posledním dechem přijala v 89. roce návrat k starým hodnotám, kéž by kvůli k nim přišel stárak prozření. Protože jinak by historici mohli toto období označit nechutnou nálepkou, že tu žila populace, která slušnost neznala a řídila se heslem: kdo nekrade, okrádá svou rodinu.

EN

Děsí se před záští maličkých kostelníků, svých vlastních sousedů, svých vlastních důvěrníků.

Václav, který dovede člověka rychle „přečíst“ by zjistil, že nic nezjistí. Pakliže byl soudruh tajemník podobný většině normalizačních úředníků, jediný princip, který měl, je udržet si svoji pozici, po případě postoupit. „Mít se dobře“, řekli bychom zjednodušeně. Žádná oddanost „straně“, žádná nenávist k církvi, pouze strach o svoji pozici a snaha si ji upevnit. Přirozeně také snaha z pozice mocensky těžit, a když se někdo vzpíral, ukázat mu, „zač je toho loket“.

Jestliže by se Václav stal v nějaké proměně tajemníkovým šéfem, včerejší „soudruh“ by se stal „horlivým křesťanem“ a dělal vše, co svému šéfovi vidí na očích.

Ti kdo nás léta týrali, nás vyhadzují z práce.

Naši snahou, a to nutnou, je starat se především o sebe.

Okénko, čas od času, spíše častěji než ne, vysílá signály a sympatie k Ukrajině a averze k Rusku. Má přirozené právo na svůj názor a zajímavé je to, že podobné postoje mají někteří US-politici. Ale je zde úplně jiná motivace. Politik v USA, podobně jako bývalý církevní tajemník, se především chce udržet v pozici, to je být opět zvolen. Jistě, že jsou výjimky, asi byly i u církevních tajemníků. Řekněme tři ze sta. Statistiky ukazují, že 80% voleb v USA vyhraje ten, kdo má více peněz. Peníze získávají tím, že „přihrávají sponzorům“. Ne voličům, o ty nejde, voliči se většinou chtějí pobavit, ne analyzovat důsledky různých pozic a zábava stojí peníze. Zbrojní komplexy potřebují napětí a rádi zašlou Ukrajině zbraně. Proto je důležité, aby se napětí mezi Ruskem a Ukrajinou stále drželo, a proto ta protiruská rétorika, třeba senátora Mc Caina. Důsledky pro Ukrajinu a pro Rusko z války nejsou pro tyto kruhy zajímavé, podobně jako je nezajímavé důsledky zločinné agrese do Iráku. Církevní tajemníky církev ve skutečnosti nezajímala. US-politiky nezajímá Ukrajina. To neznámá, že o ní nebudeme mluvit, podobně jako soudruh tajemník o církvi. A tak se můžeme zeptat, co z toho plyne?

Že určité postoje přetrvávají změny režimu. Že režimy jsou často pouze zástěrkami toho, co se skutečně děje. Mohl bych pokračovat. Kdo v USA prosperuje? Ten, který se přizpůsobí, nedělá problémy svým nadřízeným, že je-li to žádáno, bez problémů také veřejně. Pamatuje se někdo, jak se Colin Powel ztrapňoval před OSN, když dokazoval, jak má Irák zbraně hromadného ničení? No ale vyplatilo se mu to, je finančně zabezpečen.

Je tomu jinak v Čechách? Bylo tomu jinak za „reálného socialismu“? Ano, všichni víme, jak se „dostat nahoru“, ale víme také, kam nás taková snaha dostane? Že se vyprázdňuje, své životy, naše motivace nebude jiná než

pod střechou jedné partaje se u koryta sejdem.

A pak se může stát, že začneme dělat věci, aniž bychom vnímali, co vlastně děláme. Stane se automaty. Tak asi jako soudruh církevní tajemník.

Peter Dolina, USA

V ORLICKÝCH HORÁCH JSEM DOMA

Ing. Klement Neugebauer (1937) z Benešova u Prahy vypráví o svém životě.

Dětství

Naše rodina bydlela v Neratově (dříve Bärnwald) v Orlických horách. Neratov byla velká ves, ve které žilo asi 200 německých rodin a 2 židovské rodiny. Maminka pocházela z vedlejší vesnice Podlesí (tehdy Schönwald), kam jsme chodili přes pole k babičce. Maminka chodila o svátcích do kostela v kroji. Bylo to dětství, ale nechtěl bych ho prožít znovu... Hodně mužů muselo do války. Každou chvíli jsme se dozvídali, kdo ze sousedů a známých padl... U nás žádní Češi nebyli, jen jeden pracoval na poště a táta jako kapelník měl jednoho v kapele. České rodiny byly až v Bartošovicích, 6 km od Neratova. Naše rodina byla německá, maminka i tatínek měli německou národnost. Doma jsme mluvili německým dialektem, ale ve škole jsme museli mluvit správnou němčinou. Česky jsme neuměli vůbec. Bylo nás šest dětí: Alfréd, Franta, Anna, Klement, Arnošt a Josef. Nejstarší Alfréd, narozen 1927, musel do války narukovat v dubnu 1945, těsně před koncem války. Mně bylo tehdy osm let. Pak jsme o Alfredovi nic nevěděli. Udělalo nám všem velkou radost, když jsme se v r. 1950 dozvěděli, že Alfred žije v Německu, kam se vrátil ze zajetí v Rusku. Našel si nás přes Červený kříž. Vyprávěl mi, že když je Rusové zajali, bylo jich spolu s Maďary asi 300 a byli schováni v lese někde u Písku. Maďari už sabotovali a lili Němcům vodu do tanků. Čechům se nechtěli vzdát, že by je postříleli. Šli pryč do Ruska hodně dlouho, většinou pěšky. O pobytu v Ruském zajetí nerad mluvil. Museli těžce pracovat na stavbách, dostávali málo jídla a za maličkosti byli od ruských dozorců mláceni. Z těch starších Němců tam každý den někdo zemřel. Ruské zajetí přežil jen díky tomu, že byl mladý. Hodně Němců tam zemřelo a Alfred tam hodně zkusil.

Všichni jsme se narodili doma v Neratově za pomoci porodní báby. Já jsem byl u porodu nejmladšího Josefa (1943). Táta mu chtěl hned po porodu rovnat hlavu, měl ji trochu našišato. Dostal za to od porodní báby vynačeno. V hospodářství jsme měli 10 ha, sedm krav, koně, dvě ovečky, slepice a včely. Rodiče na tom pracovali a my jsme samozřejmě museli pomáhat, hlavně před odchodem do školy, ve chlívě. Když jsme přišli ze školy, na stole bylo na lístku napsáno: Na stole máš kafe a chleba a přijď za námi na pole. Naše vesnice byla soběstačná, nepotřebovali jsme ani moc penize. Nejvíce bylo sedláků, dva ševci, dva krejčí, kovář, truhlář, řezník, farář, učitel, policajt, obchod a hospoda. Ze zabijaček se zaneslo něco těm, kdo neměli hospodářství - my jsme třeba nosili ševci a krejčímu. Chleba jsme pekli doma jednou za dva týdny. Měli jsme takový tři fochy, ve kterých byla mouka a máma ji před použitím přesívala. Naše zemědělská usedlost měla tři domy: obytný dům s chlívěm a kůlnou, stodolu a výminek.

Hned vedle domu bylo hnojiště a vedle stodoly byl žentour, do kterého se zapráhl kůň a poháněl mlátičku. Obytný dům byl podsklepen, měl přízemí a podkroví s půdou. Pro bydlení jsme měli jenom velkou kuchyň, větší ložnici a na půdě jeden menší pokojíček. Táta spával v kuchyni, máma s námi v ložnici a my děti po dvou na jedné posteli. Pořád jsme museli něco dělat - v létě na poli, v zimě ve chlívě. Když se vyorávaly brambory, poslal mě táta po sousedech s prosbou o pomoc. Lidi si takhle vypomáhali. Táta už měl čerta na vyorávání, takže to šlo rychle. K jídlu jsme měli často brambory s mlíkem nebo Iněným olejem. Ke snídani jsme měli většinou mlíko

a do toho nám máma krájela chleba. K obědu byla nejčastěji polívka, maso tak jednou za tři týdny. Maso máma zavařovala do sklenic. Bylo ho těžké uchovat, když nebyly lednice, takže občas trochu zavanělo. Jednou za čas chodil vesnicí dráteník, kominík nebo flašinetář.

Táta byl kapelník a učil nás s Frantou doma hrát na trumpetu. Jeden vždycky vytukával do stolu nožem rytmus a druhý hrál. To bylo vždycky facek od táty! Přes zimu jsme vyráběli březový košťata a mlátili jsme obilí žentourem. Tady v kopcích bylo vždycky sněhu až k oknům, což se nám dětem líbilo - dělali jsme si v něm bunkry. Lyže jsme měli mizerný. Máma přes zimu hodně pletla, měla vlnu z oveček, tak jsme měli ponožky, svetry, rukavice a šály. Po večerech psávala maminka často při petrolejce dopisy příbuzným a známým, kteří byli odsunuti do Německa.

Válka

Do školy jsem chodil do května 1945 - až skoro do konce druhé třídy. Paní učitelka nám často říkala, do kterého domu má kdo utíkat, kdyby byl nálet. Svítlo se petrolejkou a večer jsme museli zatemňovat okna. V Neratově byla vícetřídká, ve škole se mluvilo německy a chodily k nám děti z okolních vesnic, např. z Podlesí.

Asi rok před koncem války jsme měli doma na pomoc v zemědělství Polku. Dávali je tehdy do Sudet na práci. Bylo jich několik a sedláci si mohli vybrat. Táta řekl, že mu to je

jedno, ať si sama řekne, která do naší rodiny chce přijít. Tak u nás bydlela asi 20-letá dívka. Mluvila polsky a byla hodná. Spala v pokojíčku na půdě, pomáhala na poli, ve chlívě, štípala dříví a dělala vše, co bylo potřeba. Na konci války s ní v pokojíčku asi tři dny bydleli dva ruský vojáci, s kterými pak odešla.

Když se blížil konec války, všichni měli strach. Sudety v Neratově hraničily přes řeku Divoká Orlice s Německem, kudy se táhla fronta a bylo slyšet střelení. Asi týden před příchodem Rudé armády projížděla Neratovem přes noc německá armáda. Nechali mezi Neratovem a Vrchní Orlicí hodně děl a aut, a my děti jsme to prolézaly.

Pak přišli Rusové a z nich byl strach. U nás doma byli asi čtyřikrát, vždycky dostali najíst, a naštěstí nic vážného neprovedli. Hodně pronásledovali ženy a znásilňovali je. Bylo jich třeba patnáct na jednu ženu. Viděl jsem na vlastní oči, jak jedna žena běžela z domu ven, a tři Rusáci za ní. Dohonili ji, povalili na zem a pak mě táta poslal domů. Každý se jich bál. Jedna paní k nám přišla a prosila rodiče, jestli u nás může chvíli bydlet, že u ní bydlí tři Rusáci, a že už to nemůže vydržet. K nám přišli nejdřív čtyři. Chtěli něco jíst, tak než máma zatopila v kamnech a uvařila polévku, to chvíli trvalo. Nám dětem zatím dávali na stůl hromádky cukru a my to lízali. Pak se najedli a chtěli šnaps. Jenže táta kořalku neměl. Máma šla zatím dojit krávy a jeden z nich šel za ní do chlíva, kde chtěl mámu znásilnit. Táta mámu chránil a ty ostatní Rusáci mu domlouvali, aby neblbnul, že od nás dostali najíst. My děti jsme chodily mezi ně, a na nás byli hodný. Jednou jsem viděl, jak jeden ruský voják jezdil na louce u řeky na motorce, a najednou rána, on naletěl do stromu a spadl do řeky. Všichni se k němu seběhli a jejich důstojník viděl krev, kopal do něho a nakonec ho zastřelil. Takový věci se děly! Taky jsem viděl, jak k nám přichází ruský voják s koněm, a chtěl na tátovi našeho koně. Táta mu ho nechtěl dát. On ale vystřelil do vzduchu, takže táta mu koně dal a on nám nechal svého nemocného koně. Pak zas přišli další čtyři Rusáci. Táta s mámou byli zrovna na poli, mě nechali samotného zamčeného doma, abych

hlídal nejmenšího bratra Josefa v postýlce. Když jsem je viděl přicházet, utekl jsem zadníma dveřma a schoval se v kůlně. Oni vyloмили zamčené dveře, prošli se v domě, ukradli nějaké šperky, plnicí pero a hodinky a odešli. Já jsem měl veliký strach, že Josef v postýlce bude mrtvý. Josef ale klidně spal. To jsem si oddechl! Ti Asiati byli divoký, ale Ukrajinci byli hodný. Všichni jsme byli šťastný, když Rusové asi po patnácti dnech odešli...

Po válce

to bylo ještě horší. Přišla revoluční garda. Tato mocná garda měla v pravomoci trestat a odsoudit sudetské Němce i k smrti. Toto zase vím z vyprávění mého táty. Bylo to naplánováno tak, že každý den vzali jednu vesnici, a to dali ve známost všem z vesnice. V Neratově to bylo tak, že všichni muži od 15 do 75 let se měli dostavit do Aksteinerovy hospody. Přijely tři autobusy. Ti hlavní, co soudili a trestali, si sedli do sálu v hospodě, a po jednom volali lidi k výslechu. Ostatní se po skupinách rozběhli po všech domech ve vesnici. Když přicházeli k našemu domu, maminka byla doma a my děti byly před domem. Pamatuji se, že měli pušky, nás děti zahnali domů, a já dostal pažbou flinty přes zadek. Chodili po pěti a prohlédávali, jestli se v domě někdo neschovává, píchali na půdě do sena a sem tam něco vzali. To trvalo tak čtvrt hodiny a odešli do dalších baráků. V té hospodě, co soudili, byla pryčna, kam si potrestaný musel lehnout a z každé strany stál jeden gardista s pendremkem. Pro určení výše trestu měli informace od místních, věděli, co kdo vyvedl, nebo si něco vymysleli. Skoro každého z něčeho obvinili. Na záda každému napsali počet ran, které dostane - 5,10,15,20 nebo 25. Náš táta dostal jen pět ran za to, že vyhodil nějaký Rusáky od nás z domu a pak že bránil mámu, když ji chtěl ten Rusák znásilnit. Máma pak tátovi dlouho mazala ty bolavý záda. Nejhorší z těch soudců byl prý jeden člověk z Bartošovic, jinak to byli vesměs cizí lidé. V Neratově byli popraveni jenom dva za založení politické strany NSDAP v Neratově. Ostatní museli vykopat díru, a tam ty dva popravený přinesli na žebříku a vyklopili do jámy. To byl ošklivý den, kdy tady byli místní Němci strašně mláceni a mučeni. Dost sudetských Němců z Neratova a jeho okolí si v této poválečné době také vzalo život. Ono to je tak asi ve všech válkách. Pomsta je zlá... Ale pořád, pořád se ptám: proč to bylo, když ty obyčejný lidi se ničím neprovinili? Pak jsme museli nosit bílou pásku - máma nám ji ušila. Každý Němec ji musel mít. Nechtěl bych to mládí prožít znovu... Po válce nikdo z Němců nechtěl pryč. Každý chtěl zůstat tady - zůstat doma. Ale museli jsme do odsunu. Museli jsme vzít koně s vozem pro staré lidi a jet do sběrného tábora v Nebeské Rybné. Prošli jsme kontrolou, kde máma nechala nějaký prsten, táta hodiny. Pak jsme šli a cestou se nám podařilo odbočit přes řeku do Německa, kde měl táta známého muzikanta. Spali jsme u něj ve chlívě na slámě. Tam jsme byli asi 14 dní a slyšeli, že Poláci

budou Němce také vyhánět. Táta dobře znal českého komisaře Suchodola z Kunvaldu, šel za ním a poprosil ho, jestli bychom se mohli vrátit. Ten řekl, že ano, a že táta musí mluvit česky, což on uměl. Do okolních opuštěných baráků se stěhovali lidi z Hradce Králové, Prahy - byli kamarádský, my děti jsme si spolu hrály. Hospodařili jsme tedy dál. Byly jsme tři rodiny, které v Neratově mohly zůstat: Gallovi, Kreuzlovi a my. V r. 1948 nám řekli, že musíme pryč. Přišel pro nás český sedlák, pan Zářecký z Kunvaldu, a u něj jsme pomáhali v hospodářství a na poli. On měl tři děti a k tomu nás. Hodně jsme se skamarádili a kamarádíme spolu dodnes. U Zářeckých byli i Gallovi. Pan Zářecký byl moc hodný pán a jeho kluci taky. Co my jsme se navyváděli! Dokonce mě nechal jezdit traktorem, když jsme jeli pro seno. V Dolní Čermné byla plochá dráha a on nás tam svezl svým autem, které jsme mu s kluky vždycky vypucovali... Jednou, a to jsme byli zrovna v Kunvaldě u Zářeckých, jsem chtěl utéct od rodiny. Táta mě hodně bil a bráchu ještě víc. Třeba že jsem zlomil větev na třešni, nebo že jsme stříleli prakem do oken domů, ze kterých odešli Němci, nebo když jsme dostali špatnou známku. Jednou bratr Alfréd omylem rozbil třílitrovou láhev s petrolejem, když ji vynášel ze sklepa. To dostal Alfréd takový výprask, že skoro omdlel. Nebo jsme jedli z jedné mísy šťouchané brambory a když jsme trošičku

vzali druhému, už bylo facek. Z toho jsem si vzal poučení, že své děti nebudu nikdy bit, a to jsem taky dodržel.

(Pozn: Jaroslav Zářecký (1912-1970) hospodařil s rodinou v Kunvaldě na 47 ha polí a lesů až do r. 1950, kdy musel na příkaz ONV odevzdat zemědělské stroje. O rok později musela statek opustit rodina Neugebauerova, která u nich byla zaměstnána, a která přispěním J. Zářeckého nebyla odsunuta do Německa. Zatčen byl v červnu 1953, devět měsíců byl na samotce v Hradci Králové a na Pankráci. Byl obviněn ze sabotáže a protiprávní činnosti a odsouzen

na osm let odnětí svobody. Po roce mu byl trest zmírněn na 3 roky, které si odpykal v Jáchymovské a Příbramské dolech. Propuštěn byl v r. 1956.) Kunvaldský zpravodaj 32/1997.

Škola a zaměstnání

Po válce jsem rok nechodil do školy, ale pomáhal v zemědělství. Pásl jsem většinou krávy. Po roce nás táta odvezl do Bartošovic, kde dal Frantu, Anču, mě a Arnošta do různých českých rodin. U nich jsme přes týden bydleli a chodili tam do školy, odpoledne jsme v rodinách pomáhali ve chlívě a na poli. Na sobotu a neděli jsme chodili domů. A takhle to bylo týden co týden. Bylo nás osm dětí. V zimě jsme vyráželi v pondělí v pět ráno na lyžích z Neratova přes Vrchní Orlici až do Bartošovic. Když byla fujavice a ještě tma, mohli jsme umrznout. Já byl v rodině u Bedřicha Teubera, bylo mně deset a Arnošt byl ještě mladší, ten byl s bratrem Frantou v rodině u Starých. Anča byla v rodině u Neumannů. Spal jsem u Teubera na půdě a v zimě tam byla dost zima. Jednou jsem v noci pozoroval, jak po mně leze myš. Na toto období rád vzpomínám. Byli to velice hodní lidé, učili jsme se u nich česky, oni uměli trochu německy, chodili jsme na houby, pomáhali mi s úkoly do školy...

Ve škole to pak bylo trápení. Zpočátku jsme ještě museli nosit bílou pásku s nápisem N. Tak to víte, jak nám asi bylo... Propadl jsem, protože jsem vůbec neuměl česky. Děti nás mlátily, učitelé taky. Arnošt byl hodně bitej rákoskou... Bylo to těžký. Ale cítili jsme také, že některé učitelky s námi mají soucit. Jednou jsem maloval javorový list a učitelka ke mně přišla a pohládila mě po hlavě tak, že si tu chvíli dodnes pamatuju... To, že nás některé české děti mlátily, mně ale v něčem pomohlo. Naučil jsem se totiž prátl! A když jsem byl v učilišti, stal jsem se jako dorostenec přeborníkem republiky v boxu. Protože jsem rok nechodil do školy a jednou propadl, vyšel jsem ze 7. třídy, a mohl si vybrat buď horníka, valčíře, nebo zedníka. Tak jsem šel na zedníka do Náchoda. Měl jsem ze začátku pětky, ale na konci už jsem se spolužákům vyrovnal. Pak jsem šel do Mostu do práce. Zedničtinu jsem měl moc rád. Když přišli s nabídkou dvouletky na mistra, přihlásil jsem se a po práci dělal večerní školu, a pak ještě dálkově tři roky v Děčíně. To jsem taky zvládnul. No a nakonec jsem se přihlásil ještě na VŠ na stavařinu do Prahy. To už jsem byl ženatý, ale manželka pro mě měla našťastí pochopení. Měli jsme hezké manželství. V r. 1968 mě z funkce stavbyvedoucího u Pozemních staveb přeřadili na okres jako ekonoma a zástupce vedoucího odboru školství. Měl jsem pod sebou ekonomické oddělení s patnácti lidmi. Ve školství v okrese Most pracovalo 2013 pracovníků, z toho cca 1300 učitelů. Já z toho byl nešťastnej - celej den sedět, samé podpisy. Po dvou letech za mnou přišel místopředseda pro školství a řekl mi, že funkce, kterou dělám, je v nomenklatuře KSČ, a že musím vstoupit do strany nebo tu práci nemůžu dělat. Já jsem

jim na to odpověděl, že táta mi radil, abych vždycky vykonával dobře práci, a do politiky nelezl. Oni mi na to řekli, že stavaře by potřebovali na odbor kultury do funkce inspektora pro památky a ochranu přírody nebo si mám něco sám najít. V té době se v Mostě zrovna připravoval přesun kostela o asi 850 m na jiné místo. Tak tuto práci jsem rád dělal do r. 1975. To byl kostel už v polovině cesty, tak jsem se s rodinou odstěhoval do Benešova u Prahy, kde jsem pracoval na Okresním národním výboru v odboru výstavby a územního plánování. To jsem dělal až do odchodu do důchodu v r. 1997.

Můj život

se dá rozdělit do takových tří oddílů: mládí, střední věk a stáří. Mládí pro mě bylo strašný. Některé momenty mi nikdy nevymizí z paměti. Momenty ponížení a nespravedlnosti... Konec války mě hodně zatížil. Střední věk jsem měl zatížen studiem, které jsem dost obtížně doháněl spoustu let. Nikdy jsem neměl úplný pokoj v duši - pořád jsem měl v sobě něco, co není hotové. Pořád jsem se nedostával k tomu, co bych rád udělal. Přesto jsem volný čas, kterého bylo tak málo, využil ve stavařině. Postavil jsem si za pomoci svých synů chatu a garáž. Chodíval jsem také na melouchy, hlavně prováděl omítky. Ulevilo se mi teprve, když jsem odešel do důchodu. Ráno vstanu, kdy chci, den si naplánuju podle

toho, co chci dělat. Nemusím už dělat vůbec nic, a peníze mám jisté. Do důchodu jsme šli s manželkou skoro ve stejném čase. Po třech letech přišly nemoci a operace tlustého střeva. Když mi bylo 77 roků, zemřela manželka v 75 letech na plicní nemoc. Teď se snažím trochu cvičit, chodit na procházky, mám rád dechovou hudbu, setkávám se s důchodci, hrajeme s kamarádem šachy. No a dodnes ještě pořád někomu kreslím nějaký plány. Vnučka už taky studuje stavařinu, tak z toho mám radost - mám s kým debatit. A vždycky jsem měl velkou radost, když jsme se scházeli jako sourozenci s rodinami u maminky a táty, když ještě žili v Rokytnici v Orlických horách. Byli jsme u rodičů vždy hodně namačkání, protože nás bylo hodně, ale byly to pro mě ty nejhezčí chvíle v životě. Rodiče na nás do konce svého života mluvili německy, a my odpovídali česky. Táta zemřel v r. 1992, bylo mu 91 let, a maminka v r. 1980 ve věku 75 let.

Zažil jsem hrozný věci. Válka byla hrozná a lidská nenávisť je taky hrozná. Můj táta prožil dvě války a já jsem velmi rád, že naše generace už pak válku nepoznala. Jsem taky rád, že naše rodina tady v Čechách po válce mohla zůstat. Máme v Neratově na hřbitově hroby našich předků a máme tam i náš rodný dům, ze kterého nás komunisté po Únoru vyhnali. Můj rodný dům v Neratově stále stojí, je dobře udržován a rád se k němu a jeho okolí jezdím dívat. V Orlických horách se cítím

Staré lípy dosud stojí

Ty lípy dosud stojí
ve staré aleji.
Po stopách dávných nelze konce dojít,
cesty se ztrácejí.

Zarůstá úvoz travou,
kde táhli vůz věrní koně.
Kdo šel kdy cestou pravou,
už nebude tu pro něj.

Zůstalo bezlisté loubí
aleje. Větre, fič!
Křik havraní se snoubí
s tebou - vím, vše je pryč.

Je omšelá kůra stromů,
jen vítr šumí v nich.
Lípy na cestě domů.
A přijde sníh.

*Sigfried von Vegesack (1888-1974)
Kohoutí kříž, ozvěny německé lyriky ze
Šumavy*

doma, prožil jsem tam dětství. Je to krásný kraj, můj domov.

Jsem křesťansky vychovaný. Nemůžu nenávidět, když nemám příčinu. Neposuzuji národ, ale člověka. Nemám nikoho, koho bych nenáviděl... /M

CIVILIZACE ŽIVOTA BERE SMRT VÁŽNĚ

Když přijde řeč na evropské hodnoty, politici začnou zeširoka o toleranci a lidských právech a o našem způsobu života, který si nesmíme dát vzít. Co přesně znamená „náš způsob života“, těžko říct. Snad je řeč o moravském vínu, s kterým na billboardech politici tak rádi pózuji. Nebo (dosadíme si sami) o moravských klobáskách, s kterými se straničtí reprezentanti rovněž rádi fotografují. Nebo o naší specificky české zábavě. Jenže ani tolerance, ani mlhavě pojatá lidská práva, ani feminismus, ani naše české Babovřesky nejspíš nejsou tou myšlenkou, pro kterou by stálo za to zemřít. Nejsou dokonce ani ideou, pro kterou by stálo za to žít.

Aby si člověk konečně užil?

Důvod je paradoxní: naše Evropa nebere vážně fakt vlastní smrti. Vědomí smrti a vědomí smyslu jsou myslím spolu propojeny. Naše civilizace, která si za svůj cíl vytkla štěstí a to, aby si člověk konečně trochu užil, civilizace oplývající i na zpravodajských serverech recepty a jídlem a sexem (v obou případech tak anebo ještě i jinak) a v péči o zdraví a sportem a zábavním průmyslem a vůbec vším, co podráždí nervová zakončení, a popisem, co ještě úžasného život přináší - tato civilizace zároveň a překvapivě vyniká dramatickým nárůstem depresí, pocitem ztráty životního smyslu, braním drog, voláním po eutanazii,

asistovanými i neasistovanými sebevraždami, portraty a celkovým pohrdáním životem.

Eutanazie duše

Civilizace, která popírá fakt smrti, nebo se alespoň neobtěžuje na ni myslet, je civilizací eutanazie duše, po které přichází logicky eutanazie těla. Zábavní útěk před smrtí totiž končí v náručí té smrti, před kterou se původně prchalo. Naším pacientům nejprve řekneme, že v užívání je konečný smysl věcí, nejprve provedeme vraždu duše - a pak je necháme bezmocné na nemocniční posteli a prodlužujeme jejich umírání těla dál a dál. Logicky se ptáme, proč a zda to všechno dává vůbec smysl. Jistě, že nedává. Popření smrti je popřením života samotného. Proto v Evropě už nejsou mučedníci, jen sebevrazi. Naopak civilizace, která bere smrt vážně, je paradoxně civilizací života. Ví, že počet mých dnů na této zemi je konečný a že se musím velmi snažit, abych je směnil za něco nadčasového.

Štěstí vedlejší produkt úkolu

Intenzivní vědomí vlastní smrti je nejsilnějším impulsem života. Přijetí smrti je znakem civilizace života, přijetí smrti je přijetím života, jsou zde mučedníci, avšak nikoli sebevrazi. Francouzský spisovatel Fabrice Hadjadj píše přesně: kultura odmítající smrt je kulturou smrti, kultura přijímající smrt je kulturou života. Civilizace, která nemá štěstí za konečný cíl života, jej paradoxně nachází, když štěstí přichází jakoby z boku, ze zadu,

nečekáno - jako vedlejší produkt přijetí úkolu. A dodejme, že v protestu, že tento svět není svět, jaký by mohl být, a že pokud určité dobré projekty nepřivedeme k životu my, pak nevzniknou vůbec - v tomto vzepětí, kdy na první místo evropských hodnot dám vědomí, že svět má smysl, že stojí za to směnit svůj čas a energii a za jeho nápravu, dostává najednou své místo i to moravské víno, i ta zábava i vánoční odpočinek.

Marek Orko Vácha, Nový Hlas, březen 2017

Sama

Co si počít mám?

Odešli táta s mámou – bratr nechal mě tu a člověk najednou je sám.

To pak dojde ti i pláč –

tu a tam v noci přijde, nevím nač.

Mně, Pane, teď už zůstala jen vzpomínka na všechno doma...

Jeanette Schmid-Meilová (nar. 1924)

Kohoutí kříž,

ozvěny německé lyriky ze Šumavy

Docela obyčejná věčnost

Za to že jsem a vnímám

Za to že vidím a slyším

Za to že miluji a mám rád

Za kamarády z dětství

Za to že obdivuji spoustu lidí a mohu si jich vážit

Za chyby ze kterých jsem se poučil

Za to že jsem zdravý a mám pohodu

Za to že mám přátele i nepřátele

Za dvojčata hloupost i moudrost

Za to že věřím v lidskost

Za prohry, které mě poučily o iluzi z vítězství

Za šumící lesy i mořské vlny

Za slané moře, které je pro mě sladké

Za vítr, který hladí tvář a vrší závěje sněhu

Za šustot, se kterým uklízí na podzim listí v alejích

Za šťastný dětský smích

Za stáří, které nevnímám

Za paměť i zapomnění

Za víru, která nás nevtáhne do víru

Za chvějivé hromy a blesky

Za déšť, který myje náš svět

Za ticho silnější než hluk

Za žízaly a hraboše kypřící půdu

Za hmyz opylující květy

Za ptáky mouchojedy

Za nemoci, ze kterých jsem se vyléčil

Za utrpení, které nás vždy obohatí

Za ženskou hebkost a vůni

Za střelu, která nás minula

Za všechno, co jsem od života dostal i nedostal

Za chůzi, kterou měřím svět

Za ty, kteří šli kus cesty mým životem

Za lásku, kterou nám dali nebo mohli dát rodiče

Za schopnost vnímat vesmír, který nám umožňuje ještě přežít

Za návrat všech, co se mnou pluli

Za možnost žít naplno – žít a nebát se

Za hřbitovní ticho

Za kamaráda V. B. a jeho rodinu

Rudolf Krautschneider

dokončení ze str. 5

POUČENÍ HISTORIÍ NEJSME

Domnívám se, ale možná jsem naivní, že i ve skupině potenciálního voličstva populistů a extremistů jsou lidé, kteří by se dlouhodobým úsilím demokratických politiků dali přesvědčit o tom, že liberální demokracie je to nejlepší, co jsme zatím vymysleli.

PLEL DĚDEČEK SKALKU.

„Miládko, pojď se na něco podívat,“ volal. Ze šterbinky v kameni rostl stromček, měl tři lístky. Byla to bříza, dědeček byl František Topič, nakladatel, a holčička byla PhDr. Milada Blekastad, jež před několika dny umřela v Norsku ve věku 86 let. Dědeček chtěl rostlinku vytrhnout, ale Miládka za ni prosila. Vyrostla bříza veliká, roztrhla kámen a rozepjala se nad skalkou. Milada s ní spojila svůj život, a skoro jim to vyšlo: bříza také už má vršek a pár větvi suchých. Asi pod účinkem severské literatury, vycházející u Topiče, udělala si školačka Milada výlet do Norska. Už tam zůstala. Pracovala jako učitelka dětí na osamělém statku. Tam chodíval jeden malíř. Zamílovali se. Kdy vlastně do toho Norska odjela, když si roku 1934 ve věku 17 let brala na Staroměstské radnici toho Blekastada ve věku 49 let? Měli sedm dětí. Pozor: musela přitom udělat maturitu a na univerzitě v Oslo vystudovat obor, jemuž pak celý život učila: bohemistiku. Napsala o české literatuře dvě knihy. Životním tématem stal se jí Komenský, na jehož díle, dá se říct, i umřela. Před asi třiceti lety vyšla v Čs. akademii německy její studie o tom muži, společně s nějakým německým vydavatelstvím. Ale ona dál sbírala dokumenty a rozhodla se dílo doplnit. Asi před měsícem jsem se jí telefonicky ptal: „A co děláte, paní Miládo?“ „Že se tak ptáte,“ zasmála se. To už rok žila na lůžku. Paní Milada pracovala pro českou literaturu v Norsku, jako by tam byla kvůli tomu šla. Přeložila Klímu, Havla, Hodrovou...? S naší rodinou se stýkala od doby, kdy přeložila Sekyru, pak Morčata. Jezdila sem dvakrát ročně. Z rodinného majetku jí zbyl dům v D. a v něm tři nájemnice. To jí navovalo, proto nás požádala, abychom to od ní koupili. Udělali jsme to nesměle, a snad jen díky tomu jsme pak přežili, co jsme muse-li. Paní Milada ctila Václava Havla. Přijala od něho medaili Za zásluhy. V restituci dostala budovy Topičova nakladatelství. Zařídila si tam byt, sídlí tam Lidové nakladatelství a firma Kanzelsberger, která jí pomáhala vyřizovat záležitosti v bludišti předpisů. Poslední dva roky už nemohla přijet, ale sledovala události skrze Lidové a Literární noviny. Četla, co jsem napsal, ale co si myslela o mých posledních knížkách, nevím. Hádám, že mě brala jako úkaz souřadný s obecným úpadkem světa od dob Komenského. „Co moje bříza“, ptala se v tom posledním telefonu. „Ta celkem ještě existuje“, řekl jsem. A bude, dokud na ní zůstane zelená haluz.

Ale jaký konkrétní argument byste použil, když by proti vám stál člověk, který liberální demokracii se všemi jejími barvami, různorodostí a otevřeností považuje za hrozbu?

S partnerkou poměrně hodně cestujeme po Evropě, a necestujeme jenom na Západ. Myslím, že nejlepším argumentem - řečeno s nadsázkou - by bylo, aby český stát všem svým občanům povinně zaplatil jednou za rok cestu nikoli do rezortů v Tunisku nebo Egyptě, ale po Evropě. Tam by bydleli mezi běžnými obyvateli, poznali, že ti lidé mluví sice jiným jazykem nebo mají různá vyznání, ale v zásadě mají velmi podobné starosti a radosti jako my. V české kotlině máme někteří zakořeněno, že jinakost je nebezpečná. A to není pravda.

Jenže znovu: nemalá skupina Čechů se na to obohacení nedívá s nadějami, ale s obavami.

Řekl bych to jinak. Tady je nemalá skupina lidí - a v tom si myslím, že jsou Češi skutečně unikátní -, které vadí, když má někdo úspěch. My jsme rádi nespokojení. A Evropa, která byla v roce 1945 v troskách, je dnes přes všechny problémy, přes stárnutí populace, nejsilnější ekonomikou světa.

My jsme však její součástí.

Jsme součástí toho úspěchu. Jenže akcentuje to tady někdo? Vracím se k našim milým demokratickým politikům. Zdůrazňují dostatečně, že jsme součástí Evropy a EU? Naše skepse vyplývá také z historie - v Mnichově nás zradili, Češi kolaborovali, nebyl žádný třetí odboj. Tyto mýty byly soustavně živeny předchozích čtyřicet let komunistickou propagandou. Pokračuje se v tom ale i dnes, místo toho, abychom tomu čelili.

Přežije Česko dlouhodobě bez Evropské unie?

Myslím, že ne. Pokud by Česko odešlo z Evropské unie, bude jako exportní země právě do států EU výrazně ekonomicky tratit. Řada lidí zchudne a řada lidí může přijít o práci. Kromě toho je Česko už nějakou dobu vlivovou oblastí tajných služeb Ruské federace, což usuzují na základě velmi vysokého počtu ruských diplomatů v Praze, ale těch indikátorů je samozřejmě víc. Rusko vede hybridní válku proti západní Evropě, snaží se především narušit demokratické struktury, vzbudit nedůvěru vůči nim a obávám se, že v Česku se mu to docela daří prostřednictvím prezidenta Zemana a dalších populistických a extremistických politiků.

Napsal jste několik úspěšných historických knih. Jak by měl podle vás vypadat dějepis na středních školách?

Měl by se věnovat především konci 19. a 20. století. Pro český národ nebo možná pro český stát, byť v těch chvílích ještě neexistoval,

začíná podle mě moderní historie jedním dnem v roce 1899, kdy se T. G. Masaryk rozhodl, že bude bránit Leopolda Hilsnera. A takových zlomových světlých chvil je v naší historii hodně. Například chvíle, kdy Gabčík s Kubišem řeknou, že jdou do toho. Nebo kdy se filozof Jan Patočka rozhodne, že podepíše Chartu 77, přestože mu do těch vlasatých hudebníků vlastně nic není. Jsou to příběhy konkrétních lidí, kteří něco udělali, ať už to byli státníci, odbojáři nebo obyčejní lidé. Potkali se s velkou historií a museli nějak reagovat. Řada z nich zareagovala správně.

O tom se mluví dlouho. Proč se to dosud takhle neucí?

Někteří dějepisáři už o tom mluví a vykládají historii skvěle. Jsou ale věci, o kterých pořád rádi spekulujeme, jako třeba jestli jsme se měli v roce 1938 bránit, a na jiných příbězích se neshodnou ani historici, například jestli byl ozbrojený odpor proti komunistické totalitě namístě - ozbrojený odpor proti totalitě má přitom vždycky smysl. Celkově si však myslím, že tu chybí společenské zadání, podpora dějepisářů od společnosti ve stylu „tohle jsou naše dějiny, uče je skrze příběhy“. Kultivace hrdinů a pozitivních událostí je důležitá a měla by být soustavná, protože by nás mimo jiné uzdravila. Přestali bychom si libovat v bolestínské roli věčných obětí dějin.

Na začátku jsme se bavili o možné demontáži liberální demokracie po těchto volbách. Jak rychle a jak přesně došlo k demontáži demokracie po druhé světové válce?

Začíná to rokem 1943, kdy Edvard Beneš dobrovolně odjel do Moskvy a tam uzavřel smlouvu o přátelství se SSSR. Československá společnost byla od roku 1945 masírovaná prosovětskou propagandou a o SSSR se nesmělo psát negativně. Zločiny vojáků Rudé armády spáchané na zdejších civilistech se nesměly objevit v tisku, byť se jich stalo obrovské množství, od krádeží peřin až po vraždy. Vycházejí pohlednice, na kterých je Edvard Beneš se Stalinem. V roce 1945 Československo není demokratický stát, je to parodie na demokracii. Komunistům se daří postupně ovládnout armádu a policii, takže v únoru 1948 už to mají vlastně jednoduché.

V Polsku a Maďarsku na rozdíl od Československa demokraté vzdorovali déle. Proč jsme se tak rychle vzdali?

Přispěly k tomu znárodnovací zákony, velké továrny a firmy byly znárodněny už v roce 1945. Třeba v Maďarsku nebo v Polsku nikdy nedošlo k tak tvrdé kolektivizaci jako u nás. Rozhodně k tomu přispělo osvobození Rudou armádou, spousta lidí jí byla vděčná za svůj život. A pak, tehdejší demokratičtí poli-

tici, včetně Jana Masaryka či Prokopa Drtiny, si do poslední chvíle mysleli, že s extremisty lze soupeřit demokratickými prostředky. Že to nejde, jim došlo až ve chvíli, kdy po Staroměstském náměstí pochodovaly Lidové milice s flintami přes rameno. Ve chvíli, kdy ulici ovládla lůza.

Co měli dělat?

Pozatýkat je samozřejmě. Měli čelit pokusu o státní převrat všemi dostupnými prostředky. S komunisty a jejich souputníky se jednalo příliš v rukavičkách a celé zemi se to kruté vymstilo. Jenže v únoru 1948 už bylo pozdě.

Často se vracíte k tomu, že hrdinů mezi Čechy bylo ve zlomových momentech víc, než jaká panuje obecná představa - zdůrazňujete například stovky lidí pomáhající parašutistům. Kdyby nyní došlo na lámání chleba a demokratické zřízení bylo ohroženo, kolik takových hrdinů se najde?

Žijeme v demokracii a v relativním dostatku. Pokud do nás znovu narazí velké dějiny, většina lidí se zřejmě tak jako vždy poveze dál a bude jim jedno, jaká vlajka bude vlát na protějším domě. Hrdinů i zrádců je vždycky méně než normálních lidí, kteří chtějí žít své životy bez ohledu na státní zřízení. Jenže pokud se to státní zřízení změní z demokratického v nedemokratické, často se stane, že i normální lidé budou najednou stát před volbou a budou muset zaujmout nějaký postoj. Kdo zaujme jaký, to se nikdy předem nedozvíme.

Respekt 42/2017

J. Padevět ve svých knihách zmapoval naši protektorátní a poválečnou historii (Tři králové, Krvavé finále, Krvavé léto 1945 ad.). Za Průvodce protektorátní Prahou získal v roce 2014 cenu Magnesia Litera. Přípravuje Průvodce stalinistickou Prahou.

Prosb

Obejmi mne tichem – Advente,
když přicházíš vrátky podzimními.
Zklidni mé nitro,
rány, co drásají a pálí...

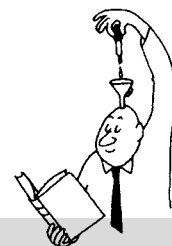
Obejmi mou duši -
jak dým z komínů
objímá střechy stájí.

Vejdí dál,
pokojem zahal můj dům
a pomoz mi dojit k Vánocům.
Ryzím!

Jana Flídrová

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 5.11.	31. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Mal 1,14b-2; 8-10
8.45 h. Lukavice	Ž 131 1 Sol 2,7b-9.13
10.15 h. Orlice	Mt 23,1-12
sobota 11.11.	18 h. Lukavice
neděle 12.11.	32. v mezidobí
<i>diecézní sbírka na plošné pojištění</i>	
7.15 h. Letohrad	Mdr 6,12-16 Ž 63
8.45 h. Mistrovice	1 Sol 4,13-8
10.15 h. Orlice	Mt 25,1-13
sobota 18.11.	18 h. Mistrovice
neděle 19.11.	33. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Př 31,10-31 Ž 128
8.45 h. Lukavice 1	Sol 5,1-6
10.15 h. Orlice	Mt 25,14-30
sobota 25.11.	18 h. Lukavice
neděle 26.11.	Slavnost Ježíše Krista Krále
7.15 h. Letohrad	Ex 34,11-17 Ž 23
8.45 h. Mistrovice	1 Kor 15,20-26.28
10.15 h. Orlice	Mt 25,31-46
sobota 2.12.	18 h. Mistrovice
neděle 3.12.	1. adventní
<i>diecézní sbírka na bohoslovce</i>	
7.15 h. Letohrad	Iz 63,16-19;64,2b-7
8.45 h. Lukavice	Ž 80 1 Kor 1,3-9
10.15 h. Orlice	Mk 13,33-37
sobota 9.12.	18 h. Lukavice
neděle 10.12.	2. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 40,1-5.9-11
8.45 h. Mistrovice	Ž 85 2 P 3,8-14
10.15 h. Orlice	Mk 1,1-8

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková,
jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741